

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ M. M.**, bytom A., **2/ O. M.**, bytom A., **3/ S. M.**, bytom A., proti odporcovi **P. Z.**, bytom K., zastúpenému advokátom

JUDr. Ľubomírom Ivanom, Advokátska kancelária, Námestie Matice slovenskej č. 41, Zvolen, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 4 C 223/2011, o vylúčení predsedníčky senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp.zn. 12 Co 135/2014, takto

r o z h o d o l :

Predsedníčka senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ivica Hanusková **n i e j e v y l ú č e n á** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 12 Co 135/2014 (vec Okresného súdu Žiar nad Hronom sp.zn. 4C 223/2011).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 12 Co 135/204 navrhovatelia 1/ až 3/ písomným podaním zo dňa 15. januára 2015 vzniesli námietku zaujatosti voči novej predsedníčke senátu odvolacieho senátu JUDr. Ivici Hanuskovej. V podaní namietali, že JUDr. Hanusková na Okresnom súde Žiar nad Hronom rozhodovala o úraze navrhovateľky 3/ proti odporcovi a teraz má rozhodovať o náhrade škody. Zároveň je bývalou kolegyňou sudcu, ktorý vec rozhodoval na súde prvého stupňa. Poukazovali na tú skutočnosť, že v rámci odvolacieho konania došlo k výmene predsedníčky senátu, a preto nebolo naplnené ich právo na zákonného sudcu. Navrhli, aby vec bola pridelená inému sudcovi a pojednávanie stanovené na 29. januára 2015 bolo odročené.

Predsedníčka senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ivica Hanusková vo svojom vyjadrení k námietke zaujatosti uviedla, že sa vo veci necíti byť zaujatá, nemá žiaden vzťah k veci, k účastníkom konania a ani k ich zástupcom. Poukázala na tú skutočnosť, že v zmysle článku V bod 1 Rozvrhu Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2015 je na rozhodnutie v tejto veci určený senát odvolacieho súdu 12 Co v zložení JUDr. Ivica Hanusková, predsedníčka senátu – zastupuje od 1. januára 2015 do 31. januára 2015, Mgr. Katarína Katková a JUDr. Peter Kvietok. Ako zastupujúca predsedníčka senátu určila termín predvolania na pojednávanie na 29. januára 2015

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 tretia veta O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcu - predsedníčky senátu krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na pojednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadiadeného) súdu pojednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu

k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom pri rozhodovaní o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či je objektívne oprávnená obava účastníka konania (to isté platí u oznámenia zákonného sudcu o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený). Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či obavu z nedostatku nezaujatosti treba mať za relevantnú. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúca je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré

by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

Vychádzajúc z vyjadrenia predsedníčky senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ivici Hanuskovej, z ktorého vyplýva, že nemá žiaden pomer k veci, k účastníkom konania a ani k ich zástupcom keď ani ďalší obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o jej nezaujatosti, Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiaden relevantný dôvod v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý by menovanú vylučoval z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Nadriadený súd zároveň pripomína, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (porovnaj § 2 ods. 2 zák.č. 385/2000 Z.z.). Nezávislosť sudcu treba o.i. vidieť aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému aj konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí).

Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky už neraz zdôraznil, nie je postačujúca samotná domnienka účastníka konania o možnej neobjektívnosti sudcu. Tvrdenie navrhovateľov 1/ až 3/ o negatívnom vzťahu predsedníčky senátu k nim vyplývajúcim z rozhodovania v inej veci Okresného súdu Žiar nad Hronom (sp.zn. neuvedená) nie je dôvodom na jej vylúčenie v zmysle § 14 ods. 3 O.s.p. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia totiž dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Obdobne len všeobecné tvrdenie o tom, že predsedníčka senátu JUDr. Ivica Hanusková je zaujatá z dôvodu, že bola sudkyňou Okresného súdu Žiar nad Hronom a sudca, rozhodujúci vo veci je jej bývalý kolega, je pre vylúčenie predsedníčky senátu nepostačujúce. Základom pre vylúčenie sudcu môže byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O.s.p.). Vzťah medzi sudcami navzájom je založený na profesionalite. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Rámec týchto vzťahov neprekročil v predmetnej veci hranicu profesionalnosti (čo nebolo ani tvrdené) a nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti namietanej sudkyne len na tom podklade, že je bývalou kolegyňou sudcu, ktorý vec rozhodoval na súde prvého stupňa. Až v prípade, že by

vzájomný vzťah prerástol cez uvedený rýdzo profesionálny rámec a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, čo sa nestalo, išlo by o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda vtedy by nastal dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci.

O prípad nesprávne obsadeného súdu ide aj vtedy, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca. Právo na zákonného sudcu zaručuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi; príslušnosť súdu ustanoví zákon. Uvedený ústavný príkaz je neopomenuteľnou podmienkou riadneho výkonu súdnej moci. Na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na druhej strane predstavuje pre každého účastníka konania rovnako cennú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané sudy a sudcovia podľa vopred daných zásad (procesných pravidiel) tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy, a aby bol vylúčený – pre rôzne dôvody a rozličné účely – výber súdov a sudcov „ad hoc“. Okrem procesných pravidiel určovania príslušnosti súdov a ich obsadenia, ako garancia proti novej svojvôli, je súčasťou základného práva na zákonného sudcu i zásada pridelovania súdnej agendy a určenie zloženia senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte (§ 3 ods. 3 zákona o súdoch). Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce (§ 3 ods. 4 zákona o súdoch).

So zreteľom na povahu práva na zákonného sudcu sa dovolací súd zaoberal námietkou o porušení tohto práva v odvolacom konaní.

Z obsahu spisu zistil, že vec napadla na odvolací súd dňa 31. januára 2014 a bola pridelená do senátu 12 Co. Dňa 8. januára 2015 vytýčila predsedníčka senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ivica Hanusková termín pojednávania na deň 29. januára 2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z Rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2015 článku V bod 1 zistil, že **JUDr. Mária Trubanová, PhD., predsedníčka senátu 12 Co je dlhodobo PN od 15. novembra 2013 a zastupujú ju :**

JUDr. Ivica Hanusková predsedá senátu - zastupuje od 1.1.2015 do 31.1.2015

JUDr. Danica Kočíčková predsedá senátu - zastupuje od 1.2.2015 do 28.2.2015

JUDr. Peter Priehoda predsedá senátu – zastupuje od 1.3.2015 do 31.3.2015 .

Predsedníčka senátu JUDr. Ivica Hanusková preto bola zákonnou predsedníčkou senátu v označenej veci v období, kedy nariaďovala pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 29. januára 2015.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že predsedníčka senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ivica Hanusková nie je vylúčená z prejednávania rozhodovania danej veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. februára 2015

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

5 Nc 1/2015

Kanc !

I. zloženie senátu:

JUDr. Vladimír Magura

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Helena Haukvitzová

II. vec v senáte referoval: JUDr. Vladimír Magura

III. v počítači ulož ako:

5Nc 1/2015- predseda senátu- KS nevyklúčený

IV. – *odpíš rozhodnutie*

– *spis vráť predkladajúcemu súdu*

– *3 x zberný spis*

V. v registri vyznač skončené: **5 Nc 1/2015** , *U* , - *predsedníčka senátu KS*

Banská Bystrica nevyklúčená

dátum rozhodnutia: *4.2.2015*

zberný spis založ do archívu

V Bratislave 4.2.2015

JUDr. Vladimír Magura